Няхай жыве 41-я гадавіна Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі!

Cena 60 gr.

Цана 60 гр.

Ніва

NIWA
Tygodnik Z.G. Białoruskiego
Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Тыднёвік
ГП Беларускага
грамадска-культурнага таварыства

№ 44 (149) БЕЛАСТОК, 2 ЛІСТАПАДА 1958 года ГОД III

Ранг склаўшыхся падзей

Пленум Галоўнага праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства збіраецца ў той час, калі ўся краіна, увесь працоўны народ Польскай Народнай Рэспублікі рыхтуецца да належнай сустрэчы III з'езду Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі. У гонар з'езду падымаюцца пастановы аб павелічэнні прадукцыйнасці прадпрыемстваў, шырыцца рух працоўных абавязацельстваў.

Мы, беларусы — жыхары Народнай Польшчы, з'яўляемся адной з жывых частак нашай народнай дзяржавы і не можам праходзіць міма тых з'яў, якія адбываюцца ў краіне.

Як вядома, беларускае насельніцтва ПНР — гэта ў асноўным сялянства. За гады народнай улады ў нашай вёсцы адбыліся грунтоўныя змены. Партыя ідзе да III з'езду з канкрэтнымі і вялікімі дасягненнямі ў гэтай галіне. Ва ўсёй краіне павысіўся ўзровень апрацоўкі зямлі. Ураджайнасць чатырох зернавых культур дасягнула найвышэйшага ў Польшчы ўзроўню — у сярэднім каля 15 цэнтнераў з гектара. На гэтыя факты указваюць дырэктывы партыі, зацверджаныя XII пленумам. Гэтыя факты мелі рашучы ўплыў і на павышэнне агульнага культурнага ўзроўню сялян, у тым ліку і беларусаў.

Партыя ставіць перад працоўнымі новыя заданні.

Калі ідзе рэч аб галіне развіцця сельскай гаспадаркі, то ў 1961—1965 г. г. сельскагаспадарчая прадукцыя ўзрасце больш чым на 20 цэнтнераў. У гэтыя гады будзе электрыфікавана 8—10 тысяч вёсак.

ПАРП імкнецца да паступовага абмежавання абавязковых паставак, уключна аж да поўнай адмены, і будзе працягваць палітыку абароны інтарэсаў малазямельных сялян і аказвання дапамогі сераднякам. Партыя будзе паслядоўна імкнуцца да таго, каб ідэя прадукцыйнай кааперацыі ахапіла самыя шырокія масы сялян. Сацыялістычная перабудова сельскай гаспадаркі — праграмнае заданне ПАРП на вёсцы.

Міма гэтых заданняў нельга прайсці. Яны паказваюць нам напрамак дзейнасці. Рэалізацыя гэтых заданняў — гэта гарантыя таго, што будзем ісці па правільнай дарозе. Таму ў нашай працы становучае значэнне павінна мець толькі тое, што прычыніцца да пабудовы сацыялізма ў нашай краіне.

Уся наша праца павінна быць прасякнута духам пралетарскага інтэрнацыяналізма, бо толькі пралетарскі інтэрнацыяналізм стварае ўмовы для ўласцівага сужыцця паміж народамі, нацыямі, нацыянальнымі групамі, ці паасобнымі адзінкамі розных нацыянальнасцей. У гэтым напрамку павінна ісці ўся наша выхаваўчая праца.

Тут вялікую роль адыгрываюць традыцыі. І таму папулярызацыя традыцый КПЗБ, КСМЗБ і такіх прагрэсіўных арганізацый, як Грамада і ТБШ, павінны з'яўляцца неадлучнай часткай нашай штодзённай дзейнасці. Яна не можа абмежавацца адзначэннем той ці іншай даты.

40-ая гадавіна КПП, якую святкуем у снежні гэтага года, павінна выдатна дапамагчы нам у пашырэнні гэтай галіны нашай дзейнасці.

Пленум ГП БГ-КТ збіраецца ў той час, калі ўся краіна рыхтуецца да адзначэння тысячагоддзя польскай дзяржавы. Мерапрыемствы, якія будуць праведзены ў сувязі з гэтай знамянальнай датай не павінны прайсці міма нашай увагі. Мы павінны быць як найактыўнейшымі ўдзельнікамі гэтага святкавання, а заклік Уладыслава Гамулкі «Тысячу школ на тысячагоддзе», павінен знайсці сярод нас асаблівую падтрымку.

Урэшце набліжаецца 40-ая гадавіна ўтварэння БССР. Для нас, беларусаў, гэтая дата з'яўляецца асабліва блізкай. І мы яе павінны выкарыстаць для лепшага знаёмства з Савецкай Беларуссю, для паглыблення ведаў з гісторыі і культуры Беларусі, для папулярызацыі дасягненняў БССР.

Умацоўванне дружбы з Савецкім Саюзам павінна быць адным з самых важных заданняў кожнага члена нашага Таварыства. Гэта самы надзейны фундамент пабудовы сацыялізма ў нашай краіне. Візіт у СССР урадавай дэлегацыі ПНР на чале з Уладыславам Гамулкай — найлепшае сведчанне таго, якую вагу прыдае польска - савецкай дружбе наша партыя і ўрад.

Усё гэта ўскладае на нас асаблівую адказнасць. І мы павінны з гонарам выканаць заданні, якія ставіць перад намі партыя і ўрад.

Ясна, што нават найлепш выпрацаваныя заданні нічога не варты, калі не будуць выпрацаваны спосабы іх рэалізацыі. І таму маем права спадзявацца, што наш Пленум выпрацуе як заданні, так і спосаб іх рэалізацыі адпаведна з рангам склаўшыхся падзей.

І. Гастэла 1948 г.

Скульптура А. Бембель

(Чытай беларускія мастакі — стар 4)

Сустрэча былых членаў КПЗБ і КСМЗБ

Як паведамляе «Трыбуна Люду», у Інстытуце Гісторыі Партыі адбылася сустрэча членаў ПАРП — былых членаў Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі і КС МЗБ.

Сустрэча працягвалася цэлы дзень і ўдзельнічала ў ёй каля 100 чалавек з Варшавы, Беластока, Шчэціна, Жэшова і Аполя.

Удзельнікі сустрэчы стварылі 4 гістарычныя камісіі з мэтай апрацоўкі сумесна з Інстытутам Гісторыі Партыі дакументаў адносна рэвалюцыйнага руху ў Заходняй Беларусі ў сувязі з 40-годдзем КПП і камісію да падрыхтоўкі ўспамінаў удзельнікаў рэвалюцыйнага руху Заходняй Беларусі.

Чытайце ў наступных нумарах

артыкулы нашага карэспандэнта з пабыўкі ў Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы

Вестці з БССР

22 кастрычніка г. г. у Мінску адбыўся ўстаноўчы сход, прысвечаны заснаванню Беларускага аддзялення Таварыства савецка - польскай дружбы.

З дакладам аб заснаванні ў БССР Беларускага аддзялення ТСПР выступіў намеснік старшыні праўлення Таварыства, Максім Танк.

На сходзе, між іншымі, выступіў саветнік пасольства ПНР у СССР Леслаў Вайтыга і былі зачытаны прывітальныя тэлеграмы Галоўнага Праўлення ТПП-Р і праўлення Таварыства савецка-польскай дружбы.

У склад праўлення Беларускага аддзялення Таварыства савецка - польскай дружбы выбраны вядомыя грамадскія дзеячы, рабочыя, калгаснікі, вучоныя, работнікі літаратуры і мастацтва.

Старшынёй праўлення выбран Максім Танк, намеснікамі старшыні — намеснік старшыні Брэсцкага аблвыканкома М. Крыштафовіч, сакратар Маладзечанскага абкома КПБ С. Прытыцкі, намеснік міністра культуры БССР І. Шарахоўскі.

* * *

У рэспубліцы праходзяць абласныя агляды мастацкай самадзейнасці, прысвечаныя 40-годдзю БССР. Абласным аглядам папярэднічалі раённыя і гарадскія. У перыяд падрыхтоўкі да юбілейнай дэкады самадзейнага мастацтва ў рэспубліцы створаны сотні новых харавых, танцавальных і драматычных калектываў, аркестраў народных інструментаў, гарадскіх ансамбляў песні і танца. У Гродзенскай вобласці іх колькасць павялічылася на 250, у Мінску — на 145.

Цяпер у рэспубліцы налічваецца 13 тысяч калектываў мастацкай самадзейнасці, у якіх удзельнічае больш 200 тысяч юнакоў і дзяўчат.

Заключным этапам аглядаў народных талентаў з'явіцца дэкада самадзейнага мастацтва Беларусі, якая адбудзецца ў лістападзе гэтага года. На гэтай дэкадзе прадэманструюць сваё сцэнічнае майстэрства звыш 3 тысяч лепшых выканаўцаў.

* * *

У кастрычніцкім нумары «Полымя» паявіўся беларускі пераклад «Маралі пані Дульскай». Гэты вядомы драматургічны твор Габрыэлі Запольскай пераклаў з польскай мовы М. Татур.

* * *

У сувязі з саракагоддзем Беларускай ССР маскоўскія выдавецтвы выпускаюць новыя беларускія кнігі. У Дзяржаўным выдавецтве мастацкай літаратуры выходзіць «Зборнік беларускіх казак», выбраныя творы К. Чорнага, «На ростанях» Якуба Коласа, зборнікі вершаў Янкі Купалы і Якуба Коласа.

Выдавецтва «Маладая гвардыя» рыхтуе кнігі «Елакітнае ззянне» Р. Сабаленкі, «Апавяданні» І. Навуменкі, вершы С. Гаўрусёва і Н. Гілевіча, «Непаўторную вясну» І. Шамякіна.

Рыхтуецца таксама ў Маскве кароткі даведнік аб Беларусі і брашура аб Мінску.

(рл)

Паведамляем

што 2-га лістапада 1958 г. у 10-ць гадзін раніцы, у Беластоку, у памяшчэнні Прафсаюзаў (вул. К.-Складоўскай № 7) адбудзецца пленарнае пасяджэнне Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Польшчы.

УЛ. ЛЕБЯДЗІНСКІ

Знешняя палітыка СССР — палітыка міру

Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік — першая ў свеце краіна сацыялізма, аплот і надзея ўсіх працоўных, пераможна завяршае 41-шы год свайго бліскучага развіцця.

Пяты дзясятак год існавання Савецкага Саюза — гэта барацьба за мір і дружбу паміж народамі. У гісторыі няма прыкладаў, каб якая-небудзь іншая, не сацыялістычная краіна, з такой паслядоўнасцю праводзіла палітыку міру. Аб краіне, як і аб асобных людзях, судзяць не па словах, а па справах.

Злучаныя Штаты Амерыкі, ды і многія іншыя імперыялістычныя краіны, хаця часта гавораць аб міры, аб мірным суіснаванні краін, аб сваёй мірнай знешняй палітыцы, вядомы як агрэсары, як падпальшчыкі ваенных авантур, бо іх словы разыходзяцца з іх справамі. Толькі за апошнія два гады імперыялісты пачалі ваенную авантуру супроць Егіпта (1956 год), зрабілі агрэсію на Блізкім і Сярэднім Усходзе (1958 год), стварылі даволі напружанае становішча ў Тайванскім праліве і г. д.

У супрацьлегласць гэтаму, аб Савецкім Саюзе ўсе чэсныя людзі свету гавораць як аб краіне міру, бо СССР не толькі на словах, але і ў сапраўднасці змагаецца за мір ва ўсім свеце. І гэта не дзіўна. Пачатак існавання краіны Саветаў, краіны рабочых, сялян і працоўнай інтэлігенцыі азнаменаваўся мірным крокам Савецкага ўрада.

Першы даклад правадыра і арганізатара Савецкай дзяржавы У. І. Леніна на II-гім Усерасійскім З'ездзе Саветаў 25 кастрычніка 1917 года быў прысвечаны міру. У тыя нязвыкла цяжкія гады патрабаванне дэмакратычнага міру выказвала глыбокія жыццёвыя інтарэсы народа. Таму бальшавікі абвясцілі палітыку поўнага разрыву з імперыялістычнай вайной, палітыку міру паміж народамі. Узяўшы ўладу, яны зрабілі палітыку міру генеральнай лініяй знешняй палітыкі Савецкай дзяржавы. З гэтага часу маладая краіна Саветаў, якая ўпершыню ў свеце пракладвала шлях да сацыялізма, на ўсім працягу свайго існавання вядзе няспынную барацьбу за мір.

Савецкі Саюз у перыяд перад пачаткам II-ой сусветнай вайны голасна папярэджваў урады і народы ўсяго свету аб навісшай небяспецы. Умацоўваючы эканамічна, палітычна і стратэгічна пазіцыі сваёй краіны, неаднаразова прапаноўваў ваенную дапамогу Чэхаславакіі і Польшчы, каб папярэдзіць нечаканы напад гітлераўскай Германіі. Аднак усе тыя, хто быў аслеплены антысавецкай нянавісцю, не жадалі прыслухоўвацца да голасу міру, які плыў з Савецкага Саюза. Яны думалі, што небяспека ім не пагражае, але глыбока памыліліся.

Адбіўшы фашысцкі напад і прынёсшы свабоду многім краінам Еўропы і Азіі, Савецкі Саюз стаў на чале барацьбы за мір. Уся яго знешняя палітыка накіравана на мірнае суіснаванне і эканамічнае спаборніцтва краін з рознымі грамадскімі сістэмамі. Голас Савецкага Саюза за мір і дружбу паміж народамі гучыць і ў ААН, і на розных міжнародных нарадах, і на сустрэчах. Усюды там, дзе прысутнічаюць прадстаўнікі СССР, можна пачуць патрабаванне міру. Не толькі па-за сваёй краінай СССР змагаецца за мір. Велізарнае эканамічнае і культурнае будаўніцтва ў Савецкім Саюзе накіравана на ўмацаванне міру. У СССР законам забаронена ўсякая ваенная прапаганда, чаго няма ў капіталістычных краінах.

Міралюбівая знешняя палітыка СССР адлюстравана ў скарачэнні колькасці ўзброеных сіл, у тым, што Савецкі Саюз першы ў свеце забараніў выпрабаванні ядзернай зброі (аднаўленне ядзерных выпрабаванняў у СССР адбылося, дзякуючы няспынным ядзерным выпрабаванням у ЗША і Вялікабрытаніі), што дзякуючы СССР імперыялістычныя колы Захаду баяцца развязаць буйную ваенную авантуру. Арабскія народы, а перш за ўсё Егіпет, вечна будуць памятаць, што дзякуючы СССР Вялікабрытанія, Францыя і Ізраіль вымушаны былі спыніць ваенную авантуру супроць Егіпта.

Савецкі Саюз устрымлівае авантурыстаў імперыялістычных краін, якія неаднаразова спрабавалі ўцягнуць чалавецтва ў новую, ядзерную вайну. Таму яны так ненавідзяць СССР і іншыя сацыялістычныя краіны. За гэта ж міралюбівыя людзі ўсяго свету любяць краіну Саветаў, бачаць у ёй сваю будучыню.

Міралюбівая знешняя палітыка СССР праяўляецца і ў тым, што краіна сацыялізма аказвае бескарысную дапамогу ўсім краінам, якім яна патрэбна ў эканамічных адносінах. Дадзены ў апошнія дні Савецкім Саюзам крэдыт народам ААР на суму 400 мільёнаў рублёў яшчэ раз пераканаўча паказвае міралюбівыя імкненні краіны Саветаў, яе клопаты аб раўнапраўным развіцці ўсіх народаў, вялікіх і малых, белых і каляровых.

Міралюбівая ўнутраная і знешняя палітыка Савецкага Саюза не з'яўляецца выпадковай. Яна вынікае з істоты сацыялістычнага ладу, з імкненняў працоўных да паляпшэння жыццёвых умоў. Мір, а не вайна з'яўляецца галоўнай умовай паляпшэння жыцця працоўных.

Ад усяго сэрца жадаем працоўным СССР далейшых перамог у іх міралюбівай працы на шчасце ўсяго чалавецтва, на перамогу міру ва ўсім свеце.

ШТО НОВАГА У МІЖНАРОДНЫХ ПАДЗЕЯХ

ДЭЛЕГАЦЫЯ ПНР У САВЕЦКІМ САЮЗЕ.

24 кастрычніка выехала ў Савецкі Саюз з візітам дружбы дэлегацыя ПНР на чале з Уладыславам Гамулкай.

«Ад глыбіні душы вітаем брацкі беларускі народ, нашага блізкага і дарагога суседа — сказаў Уладыслаў Гамулка ў Брэсце, адказваючы на надзвычай сардэчнае прывітанне, якім сустрэла Беларусь сваіх сяброў. — Мы хочам, каб наш візіт добра паслужыў справе дружбы, якая аб'ядноўвае польскі народ з народамі Савецкага Саюза, каб добра паслужыў справе міру».

У Маскве, у Тбілісі, дзе б толькі не была дэлегацыя ПНР, усюды яна знаходзіць сардэчны прыём.

Савецкі друк шмат месца ўдзяляе візіту дружбы, на старонках цэнтральных і рэспубліканскіх газет — шмат матэрыялу аб нашай дзяржаве.

ЭКАНАМІЧНАЯ ДАПАМОГА ААР

Савецкі ўрад прыняў рашэнне аб аказанні па просьбе ўрада ААР дапамогі Аб'яднанай Арабскай Рэспубліцы ў будаўніцтве першай чаргі Асуанскай плаціны. Збудаванне першай чаргі Асуанскай плаціны дазволіць арасіць вялізныя плошчы пакуль што неўрадлівых зямель, а таксама дапаможа вырашыць праблему забеспячэння краіны электраэнергіяй. СССР згодзен накіраваць у ААР неабходную колькасць спецыялістаў, даставіць патрэбныя для будаўніцтва плаціны, машыны, абсталяванне і такія матэрыялы, якіх не хапае ў ААР. СССР дасць ААР крэдыт на суму 400 мільёнаў рублёў для аплаты гэтых выдаткаў.

Вестка аб новым высакародным кроку СССР з вялікім натхненнем і ўдзячнасцю сустрэчана народамі ААР і іншых арабскіх дзяржаў.

ЗАКАНЧЭННЕ ПЕРАГАВОРАЎ НА ТАЙВАНЕ

На Тайване закончылася 3-днёвая нарада Далеса з Чан Кай-шы. Пасля перагавораў было падпісана сумеснае камюніке, у якім указваецца, што перагаворы ў асноўным датычыліся ваенных аспектаў становішча ў раёне Тайвана і Тайванскага праліва. У дарэмным імкненні застрашыць Кітайскую Народную Рэспубліку аўтары камюніке заяўляюць, што ў сучасных умовах абарона Цзыньмыньдао і Мацзудао цесна звязана з абаронай Тайвана і астравоў Пэнхулецао.

У камюніке ЗША натхняюць чанкайшыстаў на агрэсіўныя дзеянні супроць КНР.

АРЫШТЫ У ТАЙЛАНДЗЕ

Як паведамляе карэспандэнт агенцтва Франс прэс з Бангкока, прышоўшая да ўлады ў Тайландзе ў выніку дзяржаўнага перавароту 20 кастрычніка ваенная групіроўка, узначальваемая Сарыт Танаратам, праводзіць масавыя арышты сярод прагрэсіўных журналістаў, членаў парламента, палітычных дзеячоў. Да гэтага часу толькі ў Бангкоку арыштавана больш ста чалавек.

Ваеннымі ўладамі ўжо закрыта 6 газет. Адначасова забаронена правядзенне ўсякага роду мітынгаў.

НОВЫ КРЫЗІС

Ужо некалькі месяцаў у Рыме адбываюцца перагаворы паміж урадам Саудаўскай Аравіі і амерыканскім канцэрнам Стандарт Ойль Компані оф Індзіяна з прычыны канцэсіі на залежы нафты ў Саудаўскай Аравіі. Амерыканскі канцэрн спрабуе атрымаць па нізкай цане канцэсію на залежы нафты на тэрыторыі 2.500 км². Саудаўская Аравія спрабуе павялічыць кошт сваёй нафты, але амерыканскі канцэрн у сваім імкненні як мага больш эксплуатаваць арабскія народы, адкінуў умовы Саудаўскай Аравіі. Адсюль узнікненне крызісу паміж Саудаўскай Аравіяй і амерыканскім нафтавым канцэрнам.

АБВІНАВАЧВАЕМ

1 жніўня 1941 г. у палац Браніцкіх у Беластоку прыязджае нейкі Эрых Кох з намінацыяй, падпісанай Гітлерам на шэфа грамадзянскай адміністрацыі беластоцкай акругі, інакш кажучы на пана жыцця і смерці Беласточчыны.

— Маёй мэтай, — заяўляе ў Беластоку пыхлівы прусак, — з'яўляецца выслаць у Германію максімальную колькасць здольных да працы людзей, а рэшту сцерці з паверхні зямлі.

Яўрэі былі ўзяты на першы агонь. У лютым 1943 г. у беластоцкім гета загінула 10 тысяч яўрэяў, а ў жніўні 1943 г. — 65 тысяч. Нялёгка яму прышлося з палякамі і беларусамі. Штораз шырэй развіваўся рух супраціўлення. Арганізоўваліся партызанскія атрады.

Спецыяльныя адборныя кадры СС, паліцыі і жандараў пацыфікавалі Беласточчыну. Турмы і гестапаўскія казармы былі запоўнены палякамі і беларусамі. Адтуль ішлі транспарты ў канцлагеры і на месца казні. Вакол Беластока, як смяротны вянок, разлажыліся магілы. У магілу ля Грабаўкі было пахавана 16 тысяч яўрэяў, беларусаў і палякаў, ля Навасёлкаў — 4 тысячы, ля Старасельцаў — 3 тысячы. Супраціўленне беларусаў, якіх гітлераўцы на Беласточчыне намагаліся атруціць ядам нацыяналістычнай нянавісці і нацкаваць супроць Савецкага Саюза, разбудзіла ў фашыстаў глыбокую нянавісць. Яны праследвалі беларускае падполле і партызанскі рух, задушалі ўсе праявы супраціўлення, тэрарызавалі і забівалі насельніцтва. 16 чэрвеня 1942 года ў вёсцы Райск гітлераўцы расстралялі 149 асоб насельніцтва, а вёску знішчылі датла.

3 чэрвеня 1943 года былі расстраляны ўсе жыхары вёскі Папоўка, а вёска знішчана.

24 снежня 1942 года гітлераўцы расстралялі каля 300 беларусаў (у тым ліку былі палякі і рускія) у Белавежы.

10 кастрычніка 1943 года ў вёсцы Лазні, Сакольскі павет, гітлераўцы расстралялі 56 беларусаў.

Восенню 1941 года ў вёсцы Томкелі над Бугам было расстраляна 10 тысяч беларусаў, палякаў і яўрэяў.

У гадах 1941—44 у піліцкім лесе каля Бельска было расстраляна каля тысячы беларусаў, палякаў і яўрэяў.

Страшэнны гэта рэестр. Кожная лічба, аблітая крывёю забітых, абвінавачвае Коха. Можна было б пералічыць яшчэ шмат, шмат прыкладаў.

Няма, мусіць, на Беласточчыне мястэчка і вёскі, дзе не было б магіл, якія нагадваюць уладу лютага Коха.

Прапаў гітлерызм, які ўзнімаў Коха і ўсіх падобных яму да вяршынь злачынства. Толькі некаторыя з іх засталіся расстралянымі або павешанымі. Многія з іх, напрыклад, абодва шэфы Беластоцкага гестапа і начальнікі СС жывуць у ГФР пад чулым вокам і апекай Адэнауэра. Кох, які таксама імкнуўся там схавацца, быў злоўлены і, згодна з прысудам нюрнбергскага трыбунала, у 1950 годзе быў аддадзены ў рукі Польшчы. Пасля васьмі год сімуляцыі хваробы, сёння Кох сядзіць на лаве падсудных. Адказвае за злачынствы. Ці ёсць кара за ўсё тое, што зрабіў Кох?

А. АМІЛЬЯНОВІЧ

Тут спачывае 16 тысяч па-зверску памардаваных гітлераўскімі фашыстамі ахвяр у 1941—44 гадах.

Фота — Амільяновіч

Літаратурная старонка

Трыбуна Беларускага літаратурнага аб'яднання ў Беластоку № 5

АЛЕСЬ СВІСЁК

(Аляксандр Батура)

«Нарадзіўся ў 1920 г. у вёсцы Крывічы Навагрудскага павета. Жыццё да 1939 г. — нецікавае. Мала ясных успамінаў. Хіба толькі той прастор цудоўных лугоў, той Нёман, лес.

У 1942 г. быў вывезены на работу ў Нямеччыну адкуль уцёк і ўступіў у партызанскі атрад імя Жданава брыгады імя Дзяржынскага які дзейнічаў на тэрыторыі цяперашняй Маладзечанскай і Гродзенскай абласцей. Пасля вызвалення ў 1944 г. — разведчык II Беларускага фронта скокаў на тэрыторыю ворага. У Польшчу прыехаў у лiпені 1945 г. Зараз працую настаўнікам Педагагічнага ліцэя ў Рагозне.

Першы мой верш быў надрукаваны ў 1940 г. у навагрудскай «Звяздзе», але ад 1941 г. нічога не пісаў пабеларуску, а з 1944 г. зусім не ўжываў беларускай мовы.

«Ніва» памагла мне перамагчы душэўную дэпрэсію».

* * *

Акалечана злом
па сусвеце плыве
Зямля.
Рытмам пульсуе трывожным...
Чутка ідзе,
што зло перамажа...
Уздыхае да праўды, дабра
чалавек.
А дабро не памерла
І праўда жыве!
І шукаць іх
не трэба далека:
У грудзях у людзей захаваны глыбока.
І растуць,
і бурляць яны,
рвуцца на свет.
Толькі трэба вярнуць
людзям веру ў дабро,
ў хараство чалавечага сэрца.
каб каханнем
мог свет абагрэцца,
каб абняцца мог шчыра
з народам народ.

Усмешка

Твар пацямнеў —
нахмурыліся бровы
Вочы — маланкі,
а вусны — гром.
Віхор ў душы
забушаваў суровы...
Прыціхла ўсё кругом.

Але з другога твару
залатым праменнем,
усмешкай добрай
засвяціла вока...
Маланкі тухнуць
у нямым здзіўленні
Уцякаюць хмары
і знікаюць цені
Злыя словы
пахаваліся глыбока —
Навальніца праляцела бокам.

Маладой настаўніцы

Вокны адчынены
і шум вясёлы
разносіцца далёка
па палях.
А ты
замерла на парозе школы —
рука ў паветры,
ўся душа ў вачах.
Каханая!
Хвалюешся глыбока.
Табе і радасна,
крыху і страх.
І ў даль шырокую
імкнецца вока
каб угадаць
жыццёвы новы шлях
О, не засланы кветкамі ён,
золатам:
Ты ж за праўду,
лепшы свет
змагар.
Мэта-волат!
А ўсім мэтам-волатам
трэба
вялікай працы
і афяр.
Не раз,
я знаю,
цяжка табе будзе:
Няўдачы і журба
перад табой,
за сэрца
сэрцам не заўсёды плацяць людзі...
Зашкліцца вока горкаю слязой.
Але тады
дзіцячыя засвецяць вочы
даверліва і шчыра
табе ў твар.
Растопяць крыўду
і ты зноў захочаш
для іх
аддаць жыццё,
ўвесь сэрца жар.
Бо няма скарбу большага,
як дзеці
А ты
каваль іх душ,
дык куй смялей!
Бо няма
гонару вышэйшага
на свеце
як сапраўдных
свету выкаваць людзей!

Лісты і ноты

Цешуся, што друкуеце мае вершы — можа з гэтага што выйдзе. Памажыце, нягледзячы на тое, што «Ніва», ці літаратурнае аб'яднанне не хоча быць «літаратурнай нянькай, якая мяняе пялёнкі растучым талентам».

АЛЯКСАНДР БАТУРА

Dziękuję bardzo za umieszczenie moich tłumaczeń Kupały i Kuleszowa w Waszym tygodniku. Z takimi dużymi marginesami, z takim światłem nie wyszedł dotychczas żaden mój przekład ani też wiersz oryginalny. Jestem zachwycony graficzną szatą. To nie są komplementy, lecz uczucia człowieka, który swój trud ceni.

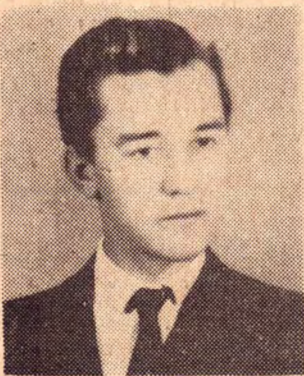
To jednocześnie jakoś pobudza do dalszej pracy w tym kierunku, bo wśród polskich czasopism trudno na te rzeczy znaleźć doraźnego wydawcę, a do szuflady tylko robić nie zawsze wystarczy sił.

E. ŁAPSKI.

Паважанаму крытыку, які хаваецца пад параванам рэдакцыі:

Больш увагі
Вершы сырыя!
А што Вашая
башка не варыць?

З паважаннем
ВІКТАР ЛУКНАР

Янка Дубіцкі (Іван Чыквін) нарадзіўся ў 1940 годзе ў Дубічах Царкоўных Гайнаўскага павета. Вучыцца ў XI класе Беларускага ліцэя ў Бельску. Друкавацца пачаў у «Ніве».

Янка Дубіцкі

Дзве сустрэчы

Ішоў не спяшаючыся. Перад ім бегла вузкая сцежка, паабапал якой, з аднаго боку хілілася да ног грэчка, з другога цягнуліся загоны бульбы. Бульба бульбаю: не мог любавацца ёю, калі ж нават яна і не пахла. За тое грэчка аддавала араматам мёду.

Перад вачыма стаяў твар Марыны, з вясёлым настойлівым позіркам і ільнянымі, уформленымі ў задзёрысты чуб валасамі.

Хаты на хутарах даўно ўжо зліліся з цемрай ночы. Успомнілася мінулае, цёмнае, як гэта ноч, страшнае.

Не хацеў дапусціць да сябе тых успамінаў. Нейкая прагнасць, незразумелая, дзікая... сябры... Петрык... ноч пад плотам... штось цёплае ліжа руку... шырокія вочы бацькоў... і Марыны...

Даходзіў да сяла. І зноў думкі паплылі да яе, устрывожыліся.

Калі зачарнелі першыя хаты, прыкмеціў нейчы цень. Незнаёмая постаць упэўнена паднялася, некалькі хвілін углядалася, ці не памыляецца, і пайшла насустрач.

— Марына!

— Юрка!

— Ты мяне чакала?

— А ці ж сёння першы раз?..

Маўчалі.

На ўсходзе неба паяснела, сярод прорвы ў небе паказаўся месяц. І адразу стала відней, але толькі на момант. Зноў палезлі чорныя хмары, падняўся вецер, затрапяталася лісце бярозы.

— Пройдземся... можа холадна? Юрка хацеў выйсці з труднай сітуацыі. Ён ведаў, што на дарозе абое разгаворацца. Яна не супярэчыла.

— Дык пойдзем. — Чуеш, — пачала, — як весяляцца.

З ветрам даносілася сюды мелодыя, якая была падобна да хваль на бурлівым моры. Яна нарастала, і моц яе хутка бегла ў даль, а вярталася ледзь чутнае гучанне.

— Мая песня, — з нейкім хваляваннем сказала Марына.

— Так, песня цудоўная...

Марына памалу пачала дэкламаваць словы песні:

Зорка Венера ўзышла над зямлёю,
Светлыя згадкі з сабой прывяла...

— Падумаць, такая песня ёсць у нас! А зноў, дзе ж як не тут яе спяваць, дзе ўсё, цэлае жыццё зліваецца з песняй, расце, натхняе чалавека да вялікіх чынаў.

Вось тое жыццё, якое, можа неаднойчы, уяўляў у думках Юрка. Цяпер яно прышло, устала перад ім доўгачаканае, і ён яе бачыць, бачыць той роўны шлях, не выпусціць яго

У вокнах хат дзе-ні-дзе свяціліся агні. На лавачцы каля Івана сабралася многа дзяўчат і хлопцаў. Сяброўкі, убачыўшы Марыну, пачалі запрашаць яе да сябе. Ёй не выпадала адказваць і яна разам з Юркам ўвайшла ў круг моладзі.

Кожны вёў тут сябе вясёла. Сыпаліся, як з рукава, жарты.

На канцы лавачкі сядзела сяброўка Марыны — Люба. Яна не выказвала задавальнення, хоць твар яе быў спакойны. Люба моўчкі назірала за моладдзю.

Марына ведала, чаму Любе нявесела. Петрык, што да яе ходзіць, напэўна, зноў напіўся, і валяецца дзе пад плотам. Усё такі крыўдна быць адной. А тут яшчэ і яна прышла з Юркам.

О, яна ведае, што перажывае чалавек у такія хвіліны. Ці ж гэта Юрка таго не вырабляў? Петрыкаў жа сябра. Моўчкі паказала Юрку на Любу.

— Глядзі... — сказала ціха.

— Ага, ага, бачу, — таксама ціха адказаў Юрка.

— Давайце, рабяты, запяем што - небудзь. - забубніў на цэлы голас Васіль. — А то сядзяць, як пры стале, дый заркуюць. А вы, дзяўчаткі мілыя, пачынайце, калі ласка, бо мы ўжо... ведаеце, будзем толькі басаваць.

Дзяўчаты захіхікалі з такой прамовы. Васіль аднак устаў яшчэ і з насмешлівай мінай сказаў.

— Ага, вось мне і ўдалося. Што меў, тое і сказаў!

Гэтым яшчэ больш дадаў гумару дзяўчатам

— Чаго Васілю захацелася, спяваць? — узяла голас Вольга, якая мела звычку спрачацца з хлопцамі. — Яму шкада, што мы заркуем.

— Бо сам не мае да каго сказаць і слова, — падтрымала яе Маруся.

(Працяг на стар. 4)

ПЕСНІ ДРУЖБЫ

У мінулым нумары, паведамлялі мы, што ў Гродна выступіў з двума канцэртамі Беларускі калектыў песні і танца з Беластока. Ніжэй змяшчаем артыкул аб канцэрце нашага калектыву ў Гродна. Артыкул гэты пад загалоўкам «Песні дружбы» надрукавала «Гродзенская Праўда» за 19 кастрычніка г. г.

З вялікай гасціннасцю, як дарагіх гасцей, сустрэлі гродзенцы Беластоцкі беларускі народны калектыў песні і танца, які прыехаў учора з візітам дружбы. Гэты калектыў арганізаван Галоўным Праўленнем беларускага культурнага таварыства ў Польшчы ў чэрвені 1956 года. Яго ўдзельнікі — беларуская і польская моладзь, якая працуе на прадпрыемствах Беластока і Беластоцкага ваяводства. Калектыў выступаў у розных раёнах Польшчы, у тым ліку ў Варшаве. На агляддзе лепшых самадзейных калектываў нацыянальных меншасцей у Польшчы, які адбыўся ў чэрвені гэтага года, ён заняў першае месца.

...На граніцы пасланцаў брацкай Польскай Народнай Рэспублікі сустракалі прадстаўнікі партыйных і савецкіх арганізацый Гродна і вобласці.

Вечарам у памяшканні гарнізоннага Дома афіцэраў адбыўся вялікі канцэрт. Перад пачаткам з прывітальнай прамовай да гасцей звярнуўся начальнік Дома афіцэраў І. А. Глухаў. У слове ў адказ старшыня беларускага таварыства Уладзімір Станкевіч сказаў:

— Цяжка выказаць словамі тую радасць, якую мы адчуваем з выпадку нашага прыезду ў Гродна. Мэта нашай паездкі — яшчэ больш умацаваць нашы дружалюбныя сувязі, паказаць дасягненні беларускай культуры ў народнай Польшчы.

Цёпла прынялі гледачы выступленне харавога калектыву (мастацкі кіраўнік Галена Зюлкоўская), які выканаў беларускія народныя песні «Бульба», «Пэйду, пайду, Ясю мілы», «Дзеванька», польскую народную песню «Кракаўскае вяселле» і іншыя. Танцавальны калектыў (харэаграф Таццяна Гіжэўская) з поспехам выканаў беларускі народны танец «Крыжачок», польскі нацыянальны танец «Куявякабэрэк». Яркае, маляўнічае відовішча прадстаўляюць сабой беларускія народныя танцы «Полька - Янка» і «Лявоніха» у выкананні хору і танцавальнай групы. З вялікім поспехам выступілі: вакальнае трыо ў складзе Н. Мушынскай, Н. Цыванюк, А. Яроцкай, якое выканала беларускія частушкі і беларускую народную песню «Баба Ксюцка, дзед Тамаш», трыо ў складзе В. Кардзюкевіча, А. Балдака, Я. Младзяноўскага, якое выканала «Лясную песню» Алоўнікава, танцоры В. і Б. Жэшко, Т. Савіцкая, Я. Крупа.

Горача дзякавалі гледачы А. Каліноўскаму, які валодае прыгожым, моцным голасам. Ён выканаў беларускую народную песню «Жыў на свеце Лявон»; і В. Кардзюкевічу, які выканаў песню «Недалёк той дзянёк».

Пасля заканчэння канцэрта гасцям былі паднесены кветкі.

Канцэрт Беластоцкага беларускага народнага калектыву песні і танца — яркае сведчанне росквіту беларускай нацыянальнай культуры ў Польшчы.

Сёння польскія госці выступяць з канцэртам перад удзельнікамі абласнога агляду мастацкай самадзейнасці у Гродна. Вечарам яны пабываюць на заключным канцэрце абласнога агляду мастацкай самадзейнасці, прысвечанага 40-годдзю Беларускай ССР.

І. МІХАЙЛАВА

Беластоцкі беларускі калектыў песні і танца на гродзенскай сцэне

Дзве сустрэчы

(Працяг са стар. 3)

Яшчэ і яшчэ дакладаліся з Васілёвых замераў, пакуль нейкая дзяўчына, відаць з мяккім сэрцам, пачала спяваць:

Люблю наш край, старонку гэту...

Песня расшыралася, далучаліся галасы дзяўчат, спявалі Марына і Юрка, патраплялі і хлопцы, і вось песня выстраліла ўгору, як бы слуп агню.

Раптам з сяла хтось зацягнуў тую ж песню, але яна ў яго не выходзіла. Юрку так і кальнула. Ён пазнаў Петрыка, свайго даўняга сябра.

Усе змоўклі. Нейк адразу стала няўтульна.

А Петрык ішоў па вуліцы, спяваў, размахваў рукамі.

— Што... хлопцы, не спяваеце? Ды трэба ж радавацца: эх, і дзёрнулі мы сёння! — падышоўшы, пачаў ён п'яную гутарку.

— А, каго я бачу? — Петрык абваліўся на Юркавы плечы. — Ты ўжо не хлопец: перастаў у чаркі бавіцца. А то што за матылёк каля цябе? Мары-ына!.. — ён хацеў яе абняць. Дзяўчына жорстка адкінула яго рукі.

— Глядзі, якая далікатная, — прамармытаў. Адвярнуўшыся, без усякага сораму, Петрык зачапляў кожную дзяўчыну.

Сэрца Марыны мацней закалацілася, калі той павярнуўся да Любы. Якую хвіліну Петрык углядаўся ў яе твар, потым, расстаўляючы рукі, прасіпеў:

— Ма-я каха...

Не дакончыў. Люба з усёй сілай піхнула яго ў грудзі...

Далёка на небасхлоне праяснялася. Паказалася адна, другая зорка, засвяціў бледны месяц. Ад групкі моладзі аддаляўся спешна Петрыкавы цень. А твар Любы, здавалася, быў такім жа спакойным, якім быў і спачатку.

Паблізу заспяваў певень на змену пагоды.

ЯНКА ДУБІЦКІ

У гонар III З'езду партыі і 1000-годдзя Польшчы

Падрыхтоўка да III З'езду партыі і святкавання 1000-годдзя Польскай Дзяржавы знаходзіць жывы водгук у грамадстве краіны. У гонар гэтых вялікіх падзей мноства грамадскія працоўныя абавязацельствы.

25 кастрычніка г. г. адбылася сесія ГРН у Валілах, у якой, апрача радных, прымалі ўдзел солтысы і прадстаўнікі мясцовай грамадскасці.

Пасля спрэчак і шматлікіх прапаноў была складзена пастанова: «У гонар III З'езду партыі і 1000-годдзя Польскай Дзяржавы пастаноўлена выканаць наступныя чыны:

1) Пабудаваць клуб у вёсцы Валілы-Станцыя. Жыхары ахвяравалі па 100 зл. ад сям'і апрача таго абавязаліся выканаць усе нефаховыя работы. Да 1.XII.58 г. зборка складчын будзе закончана.

2) Вёска Грыбаўцы пабудуе клуб. 50 прац. кошту пабудовы закладае насельніцтва уласнымі сродкамі; сяляне давязуць балкі, страпілы, жвір і прымуць удзел у працы. Апрача таго будзе выканана 1.200 метраў меліярацыйных работ.

3) Вёска Каралёвыя Стойлы ачысціць грамадскім чынам 3 кіламетры ракі Супрасль і адрамантуе дарогу Каралёвыя Стойлы — Валілы - Станцыя.

4) Вёска Дзярнякова перабудуе дарогу ў вёсцы, пабудуе новую пэрамычку па дарозе Дзярнякова — Гарадок.

У 1958 — 1960 гадах сяляне пабудуюць клуб - рэмізу.

5) Вёскі Валілы, Язэпава, Пілатоўшчына перабудуюць грамадскім чынам свае дарогі, пабудуюць новыя перамычкі, а вёска Валілы ачысціць 1 км. ракі Супрасль.

6) Насельніцтва вёскі Случанка пабудуе клуб і выкапае меліярацыйны роў даўжыні 200 км.

(аа)

ВПГК будуе 7 новых вясковых універмагаў

У гэтым годзе Ваяводскае праўленне грамадскіх кааператываў «Самапомац хлопска» распачне пабудову сямі новых вясковых універмагаў. Новыя універмагі будуюцца ў мясцовасцях: Барглоў, Шчучын, Дуброва, Шыпліскі, Кузніца, Чаромха і Голдап.

Кошт пабудовы аднаго ўнівермага — 800.000 зл. Пабудова ўнівермагаў будзе закончана ў 1959 годзе.

Павятовае праўленне грамадскіх кааператываў будуе ўжо новы вясковы ўнівермаг у Сямяцічах. У будынку ўнівермага будзе змяшчацца і бюро ППГК.

З новых інвестыцый ВПГК варта вылучыць завод па вырабу мінеральных вод і напіткаў у Саколы і рэстараны — сталовыя грамадскага кааператыва ў Кляшчэлях.

СЯРГЕЙ ПРЫТЫЦКІ 4)

У ІМЯ БУДУЧЫНІ

Адным з самых небяспечных і агідных правакатараў быў інструктар ЦК камсамола Заходняй Беларусі Якаў Стральчук. Пахodзіў ён з кулацкай сям'і з Бельскага павета. Сваю здрадніцкую дзейнасць Стральчук пачаў у польскай арміі. У той час як ён быў афіцэрам арміі, яго завербавала палявая жандармерыя ў агенты для выяўлення рэвалюцыйна настроеных салдат.

Пры дэмабілізацыі Стральчука перадалі ў распараджэнне дэфензівы. Па яе заданню гэты правакатар пралез у рады камсамола ў Бельскім павеце. Ён старанна маскіраваўся і неўзабаве стаў першым сакратаром райкома камсамола, а потым сакратаром Беластоцкага акругкома камсамола і інструктарам ЦК камсамола. Стральчук уцёрся і ў давер'е ЦК Кампартыі Заходняй Беларусі.

Выконваючы ўказанні дэфензівы, Стральчук доўга не затрымліваўся на адным месцы. У якасці сакратара акругкома камсамола ён працаваў у Беластоцкай, Слонімскай, Брэсцкай, Вілейскай акругах; часта выязджаў у ЦК камсамола і ЦК партыі. Такім чынам Стральчук выявіў шмат падпольных явак і пароляў, падрабязна вывучыў партыйную і камсамольскую сетку, ведаў сотні камсамольцаў і камуністаў, быў у курсе іх дзейнасці. Пра ўсё гэта ён інфармаваў дэфензіву, але сам заставаўся замаскіраваным.

Пасля таго, як партыя западозрыла Стральчука ў здрадніцтве і ўжыла некаторыя не зусім удалыя меры, каб яго абясшкодзіць, ён пайшоў у дэфензіву і пачаў дзейнічаць адкрыта.

Пад аховай паліцэйскіх і сышчыкаў Стральчук раз'язджаў па гарадах і сёлах Заходняй Беларусі, арыштоўваў камуністаў, камсамольцаў, членаў МОПРа, спачуваючых. У выніку было арыштавана каля тысячы лепшых рэвалюцыянераў Заходняй Беларусі. Ён сам асабіста катаваў іх у дэфензіве, а потым на судзе выступаў у якасці галоўнага сведкі абвінавачання. Сотні камуністаў і камсамольцаў па паказаннях Стральчука былі асуджаны на турэмнае зняволенне тэрмінамі ад 4—5 да 15 гадоў, многа таварышаў было замучана ў дэфензіве. Гэта быў разгром цэлых партыйных акруг. З некаторымі з іх ЦК партыі доўгі час пасля не мог устанавіць сувязь.

Аб каварных, мярзотных метадах дзейнасці Стральчука сведчыць такі прыклад. Прыязджае ён з сышчыкамі да селяніна і гаворыць сваім спадарожнікам: «Арыштавацъ яго. Гэта — сакратар мясцовай падпольнай парт'ячэйкі, у яго я праводзіў пасяджэнне ячэйкі і жыў тры дні». Гаспадар хаты заяўляе: «Нічога агульнага з кампартыяй я не маю, а гэтага пана бачу ўпершыню». Тады Стральчук здымае са сцяны ікону, на адваротным баку яе напісана, што ў такі вось дзень і месяц тут праводзіў сход парт'ячэйкі, жыў столькі вось дзён Стральчук, тут жа і подпіс. Пасля гэтага гаспадара кватэры звязваюць і па-зверску катуюць, дабіваючыся выдачы камуністаў, прозвішчы якіх Стральчук не паспеў уведаць.

З мэтай самаабароны ЦК КПЗБ прыняў рашэнне, якім кожнаму камуністу і камсамольцу даручалася пры сустрэчы са Стральчуком («Дзёмкам») знішчыць яго як правакатара. Але зрабіць гэта было нялёгка, бо Стральчук жыў у дэфензіве, а ездзіў у суд пад моцнай аховай паліцэйскіх.

Было некалькі замахаў на Стральчука ў Вільні і Брэсце, але ўсе яны не дасягнулі мэты. Шмат таварышаў за гэта трапілі на доўгія гады ў турму, а Стральчук па-ранейшаму дзейнічаў. Тады рашэнне партыі давялося выканаць мне.

Тут я зраблю некаторае адступленне і раскажу пра сябе, бо справа аб маім замаху на правакатара Стральчука ў Віленскім судзе нарабіла ў свой час многа шуму. Вакол майго прозвішча стваралася шмат легенд, якія не заўсёды адпавядалі сапраўднасці.

Нарадзіўся я ў 1913 годзе ў сям'і селяніна - бедняка ў вёсцы Гаркавічы Саколкаўскага павета, Гродзенскай губерні.

У 1914 годзе, у пачатку імперыялістычнай вайны, наша сям'я выехала ў Расію і да 1921 года жыла ў сяле Ніжні-Шкафт Гарадзішчанскага павета Пензенскай губерні. Бацька быў школьным вартаўніком, маці і старэйшая сястра працавалі на суконнай фабрыцы Марозава, старэйшыя браты Іпаліт і Аляксандр вучыліся ў школе. Абодва яны былі камсамольцы. Я хадзіў у дзіцячы сад, а потым у першы клас рускай школы.

У 1921 годзе ў сувязі з голадам бацькі выбрашы-

З візітам у будучых выхавацельніц

Калі мы падыходзілі да новага, прыгожага будынка, што стаіць пры вуліцы Злотай у Беластоку, пачуліся гукі нейкай мелодыі. Недзе ў сярэдзіне гэтага дома іграў аркестр мандаліністаў.

— Ці не пераблытаў ты адраса?—з насмешкай спытаў мяне сябра Тут, мабыць, музычная школа. Глянулі на шыльду. Выразна было напісана: «Ліцэй выхавацельніц дзіцячых садоў».

Мы зайшлі ў школу. Сардэчна сустрэла нас дырэктар школы Галена Жылкевіч.

— Ведаем, ведаем аб «Ніве». Яна ў нас адна з найбольш папулярных газет, — гаварыла дырэктар, вядучы нас у свой кабінет.

Ліцэй выхавацельніц дзіцячых садоў існуе ў Беластоку ад 1948 г. Раней змяшчаўся ён у непараўнальна горшым будынку на Выгодзе. У мінулым годзе, калі быў пабудаваны новы гмах ліцэя на вуліцы Злотай (каштаваў ён звыш 3 мільёнаў злотых), да Беластоцкага ліцэя далучылі падобныя ліцэі з Бельска і Элку. З гэтага часу ў ліцэі ўведзена выкладанне беларускай мовы.

— І гэта зусім правільна, — сцвярджае дырэктар ліцэя.—Шмат нашых вучаніц — гэта дзеці беларусаў з Гайнаўскага, Бельскага і Семятыцкага паветаў. Як жа ім не вывучаць роднай мовы? А трэба прызнаць, — гаворыць далей дырэктар, — што беларуская мова стаіць у нашай школе на высокім узроўні. Выкладчыкам беларускай мовы з'яўляецца ў ліцэі таленавіты педагог Ларыса Яворская, намеснік дырэктара ліцэя.

Мы папрасілі дырэктара расказаць нам аб школе, аб навуцы ў ёй.

— Школы такога тыпу, як наш ліцэй — расказвала дырэктар — першы раз пачалі існаваць у нашай краіне ў гады народнай улады. У часы санацыі не было такіх школ. Зрэшты, і дзіцячых садоў для дзяцей працоўных таксама тады не было. А калі дзе і была «ахронка» для бедных дзяцей, дык існавала яна толькі дзякуючы філантропіі той ці іншай вяльможы.

На ўроку музыкі ў кл. 3 а. Фота — аа

У нашай, народнай краіне Урад і Партыя прыкладаюць вялікае значэнне да выхавання новага пакалення. Пачаткі такога выхавання дзеці працоўных нашай краіны атрымоўваюць у дзіцячых садах, выхавацельніцамі якіх становяцца выпускніцы ліцэяў такога тыпу, як Беластоцкі.

У асноўным, навука ў ліцэі выхавацельніц праводзіцца ў 3-х напрамках: агульнаадукацыйным, педагагічным і артыстычна - тэхнічным.

Асаблівая ўвага прысвячаецца тут артыстычна-тэхнічнаму напрамку. І гэта зусім зразумела, зважыўшы, што дзяцей ва ўзросце ад 3 да 6 гадоў найлепш можна зацікавіць менавіта такімі формамі працы, як спеў, гульні, музыка, усялякія ручныя работы і г. д. Таму не выпадкова тут бадай найважнейшую ролю адыгрываюць такія прадметы, як ручныя работы, рысункі, спеў, музыка, рытміка і дзіцячая літаратура. Калі ўжо мова аб дзіцячай літаратуры, дык трэба ведаць, што гэта не толькі казкі ці дзіцячыя кніжкі з малюнкамі, але больш за ўсё іменна розныя цацкі, выразкі, вышыўкі, зробленыя ў часе лекцый вучаніцамі.

Мы папрасілі дырэктара правесці нас па залах школы і паказаць абсталяванне. І вось мы па шырокай лесвіцы падымаемся на паверх. Усюды чысціня, парадак. На калідорах, у залах, а нават на баках лесвіцы шмат вазонаў з кветкамі. Сапраўды, ствараецца такое ўражанне, быццам мы зайшлі ў нейкую, добра ўтрыманую квяцярню.

Да кожнага вазона прыклеена картка з імем і прозвішчам вучаніцы.

— У нас кожная вучаніца мае свой вазон і пастаянна даглядае яго — паясніла нам дырэктар. Таксама і ўся школьная плошча падзелена на кварталы. За чысціню і парадак у гэтых кварталах адказныя вучні.

Мы агледзелі кравецкую залу, дзе стаіць мо' 20 машын, на якіх практыкуюцца вучаніцы. Пасля — залу ручных работ са сталярскімі варштатамі, вяртаркай і рознымі механічнымі прыладамі. Вельмі цікава ўстроены біялагічны кабінет. Тут мноства усялякіх жывых птушак акварыумаў з рыбамі, звяркоў. Ну, проста мініятурны заапарк.

Зайшлі мы і ў школьную бібліятэку, якая налічвае 14 тысяч тамоў. Нас вельмі ўзрадаваў факт, што бібліятэка вельмі добра забяспечана і беларускай літаратурай. Тут можна знайсці творы не толькі класікаў беларускай літаратуры, але і творы шматлікіх паэтаў і празаікаў Беларусі. Асаблівай папулярнасцю карыстаюцца ў школе творы Янкі Маўра і Максіма Танка.

Добра таксама развіваецца мастацкая самадзейнасць. Існуе тут 120-асабовы хор, якім кіруе выкладчык музыкі Станіслаў Гаглеўскі і 20-асабовая балетная група. На апошнім аглядзе мастацкай самадзейнасці школ Беласточчыны хор заняў першае месца. Балетная група добра выконвае беларускую

Дырэктар ліцэя, Галена Жылкевіч на ўроку ў III-б. Фота — аа.

«Лявоніху» і іншыя народныя танцы.

Практычныя заняткі вучні праводзяць у дзіцячым садзе, што побач ліцэя на вуліцы Ланковай. Мы пабывалі ў гэтым садзе. Нас акружыла чыстая, развясёлая дзетвара. Колькі ж тут сонца, вяселля, колькі ўсялякіх цацак і ўсяго таго, што неабходнае ў радасным жыцці малышоў! Дзеці тут вельмі добра дагледжаны.

— Я ўжо 25 год працую педагогам, — сказала нам на развітанне дырэктар Жылкевіч, — аднак такіх выдатных умоў навукі, якія стварыла моладзі народная ўлада, я не сустрэла нідзе і ніколі.

В. БАРШЧЭЎСКІ

Выхаванкі дзіцячага саду шасцігодкі — Галінка Пашко і Лешак Рафалко паказваюць уласнаручна выкананыя цацкі. фота — аа.

Песенны беларускі фальклор Беласточчыны

★
★ ★

Ой памёр мой мужык,
Тай на лаўцы ляжыт
Бедна ўдава схвацілася,
Па гарэлку бяжыт.

І гарэлку нясе,
І музыку вядзе:
Цяпер жа я пагуляю,
Не баюся цябе.

Як вывелі за калюжу,
Прашчай табе, мужу.
Як вывелі за сяло,
То мне стала весяло

Ой памёр мой харошы
І пакінуў торбу грошы.
Буду грошы рахаваці
І мілога ўспамінаці.

Ад ТАЦЯНЫ ГАЎРЫЛЮК (63 год) з вёскі Ляўкі, Бельскага пав. запісаў ЮРКА ДЗМІТРУК.

лі вярнуцца ў родныя мясціны. Старэйшы брат Іпаліт памёр яшчэ ў Ніжнім - Шкафце. Астатніх дзяцей, хворых на тыф, бацькі ўвосень 1921 года прывязлі на «радзіму» на голае каменне, бо ўся вёска была зруйнавана ваеннымі дзеяннямі.

Бацька меў паўтары дзесяціны зямлі, а нас было восем душ едакоў. Не было свае хаты, не было і сродкаў на існаванне. Таму з юначых гадоў мне давялося на ўласнай спіне адчуць сацыяльны прыгнёт і класавую несправядлівасць. З васьмігадовага ўзросту я пасвіў жывёлу ў кулакоў па найму, працаваў парабкам і пільшчыкам.

На фармаванне маёй свядомасці вельмі ўплываў брат Аляксандр, які добра памятаў Вялікую Кастрычніцкую рэвалюцыю і з 1923 года быў членам КПЗБ, а пазней працаваў сакратаром Гродзенскага акругкома партыі. (Яго расстралялі немцы ў гады Вялікай Айчыннай вайны.) Ён мне часта даваў чытаць падпольную камуністычную літаратуру. Нямала ён расказваў мне пра класы і класавую барацьбу.

Усё гэта моцна мяне хвалявала, і я страсна марыў аб тым, каб стаць камуністам, змагаром за лепшае жыццё гэткіх жа абяздоленых, якім быў сам. У 1930 годзе па рэкамендацыі партыйнай ячэйкі я ўступіў у камсамол, а праз тры месяцы на падпольнай раённай камсамольскай канферэнцыі мяне выбралі сакратаром Крынкаўскага райкома камсамола. З гэтага дня ўсё жыццё маё было прысвечана рэвалюцыйнай барацьбе.

У 1932 годзе мяне выбралі членам, а потым сакратаром Гродзенскага падпольнага акругкома камсамола і прынялі ў партыю. Ва ўмовах нечуванага тэрору, маючы толькі тры класы адукацыі, сакратаром акругкома працаваць было вельмі цяжка. Але там, дзе не ставала вопыту і ведаў, выручала класавае чуццё і ўсведамленне абавязку і адказнасці за даручаную справу.

Першы раз мяне арыштавалі 3 мая 1933 года ў мястэчку Азёры Гродзенскага павета, у кватэры старога падпольшчыка Аляксандра Кішкеля, які пасля васьмі гадоў турэмнага зняволення выйшаў на волю. Па заданню ЦК партыі я павінен быў устанавіць з ім кантакт.

Пасля арышту мяне пачалі катаваць у паліцэйскім участку. Увечары ў Гродзенскай дэфензіве паўтарылася тое ж самае. На другія суткі, уночы, мяне, з закаванымі рукамі і нагамі, сышчыкі завезлі ў Берастовіцу, дзе я за два дні перад арыштам выступаў на антываенным мітынгу. Тут катавалі пяць дзён, дабіваючыся патрэбных дэфензіве прызнанняў.

З Берастовіцы мяне зноў завезлі ў Гродзенскую дэфензіву, дзе яшчэ раз катавалі, а потым пасадзілі ў Гродзенскую турму. Але пасадзілі не з палітзняволенымі, а з крымінальнікамі. Я быў такі збіты, што ў камеры для палітзняволеных мяне баяліся паказаць, каб не выклікаць пратэсту супраць зверстваў дэфензівы. Да палітзняволеных я трапіў толькі праз тры месяцы, пасля таго як крыху ачуняў.

Паколькі я ні ў чым не прызнаўся і ў маёй кватэры нічога кампраметуючага не знайшлі, увосень 1933 года, за некалькі дзён да 7 лістапада, мяне выпусцілі з турмы пад нагляд паліцыі. Гэта азначала, што я не меў права адлучацца з дому і кожны тыдзень павінен быў з'яўляцца ў паліцэйскі ўчастак на рэгістрацыю.

Памятаю, як за тры дні да 7 лістапада да нас, у пуню, паліцэйскія закінулі падпольную літаратуру, плакат з недапісанымі лозунгамі, пэндзлік і белую фарбу. Але ўсё гэта было дрэнна замаскіравана, мой бацька ўсё гэта знайшоў і знішчыў.

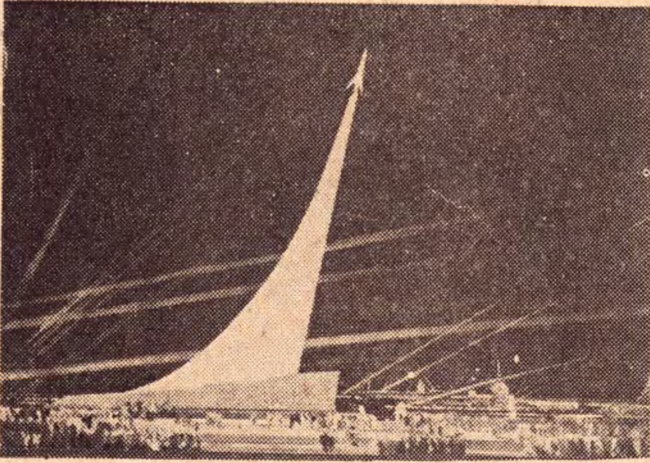
7 лістапада ў вёску Гаркавічы з'явілася 30 паліцэйскіх і сышчыкаў, яны пачалі рабіць вобыск у хаце і надворных будынках бацькавай сядзібы. Частка паліцэйскіх, каб адвесці вочы, рабіла вобыскі і ў другіх хатах. Гэта ўсё было арганізавана з мэтай знайсці «рэчавыя доказы» і зноў, ужо надоўга, засадзіць мяне ў турму.

Калі правакацыя не ўдалася, мяне выклікалі ў павятовую дэфензіву ў Саколку. Але па ўказанню аднаго з членаў ЦК КПЗБ, які быў тады ў нашай вёсцы, я ў дэфензіву не з'явіўся і перайшоў на нелегальнае становішча. З гэтага моманту пачалося для мяне новае жыццё прафесіянала - рэвалюцыянера.

(*Працяг будзе*)

Савецкая навука і тэхніка

Першаму ў свеце

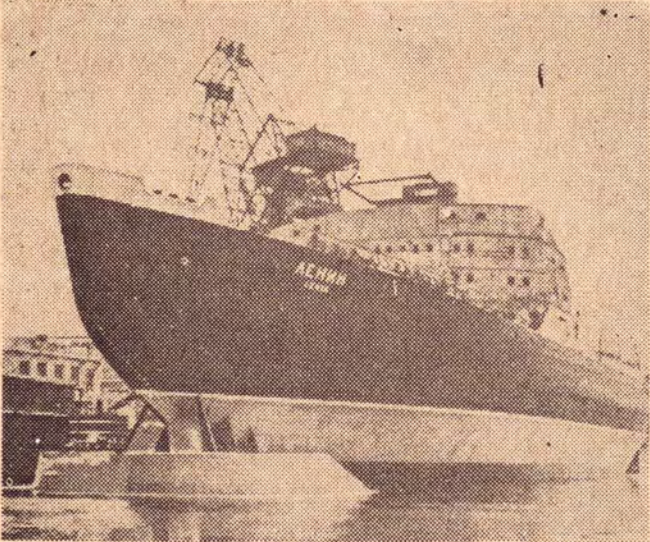

Дзень 4 кастрычніка 1957 года зрабіў пачатак асваенню Космаса. У гэты дзень на небе з'явілася зорка, зробленая рукамі савецкіх людзей. З таго часу слову «спутнік» непатрэбен пераклад на ніводную мову света.

Запуск першага штучнага спадарожніка Зямлі вырашана ўвекавечыць пабудовай манумента.

Так выглядае адзін з варыянтаў манумента. На выстаўку конкурсных праектаў у Маскву з 114 гарадоў СССР прыслана каля тысячы праполі.

Атамны ледакол спушчаны на ваду

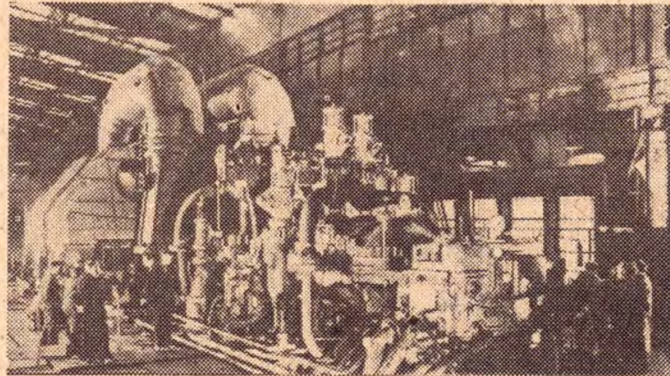

У Ленінградзе спушчан на ваду флагман Савецкага арктычнага флота першы ў свеце атамны ледакол «Ленін». Вадазмяшчэнне карабля — 16.000 тон, магутнасць рухавікоў — 44.000 конскіх сіл. Атамны рэактар на барту карабля дасць цеплавую энергію для выпрацоўкі пары высокага ціску, які прывядзе ў дзеянне турбагенератары. Атрыманы такім чынам электрычны ток прымусіць тры магутныя рухавікі варочаць грабныя валы. Ледакол, які зможа развіваць на чыстай вадзе хуткасць да 18 вузлоў у гадзіну, будзе ламаць лёд двухметровай таўшчыні. Ядзернае гаручае дазволіць новаму судну плаваць без папаўнення запасаў паліва на працягу цэлага года.

Сутачны расход гэтага паліва свабодна змяшчаецца ў запалкавай пачцы. Атамны ледакол прызначаны не толькі для праводкі суднаў Паўночным марскім шляхам, але і для навукова - даследчых прац.

На здымку: — атамны ледакол «Ленін» пасля спуску на ваду.

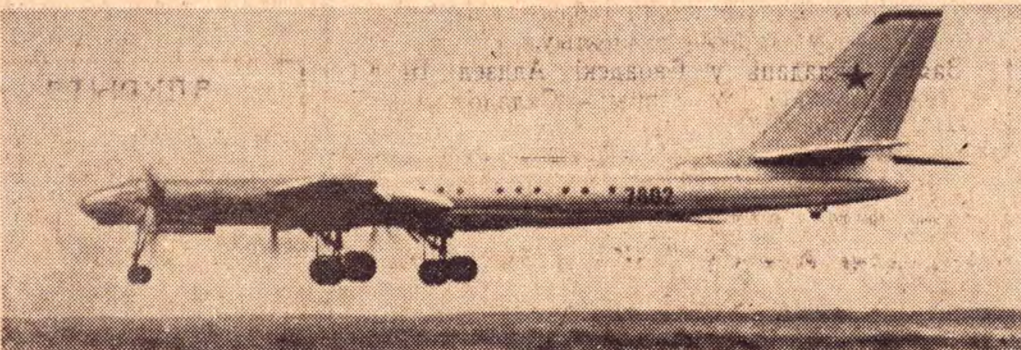
Самая магутная

На Ленінградскім металічным заводзе пабудавана і паспяхова прайшла выпрабаванні самая буйная ў СССР паравая турбіна. Яе магутнасць — 200.000 кілават, ціск пары — 130 атмасфер пры тэмпературы 565 градусаў. Гэта ўнікальны агрэгат, прызначаны для Паўднёвауральскай электрастанцыі.

Цяпер ленінградскія турбабудаўнікі працуюць над стварэннем паравой турбіны магутнасцю ў 300.000 кілават, з ціскам пары ў 240 атмасфер і тэмпературай 585 градусаў.

Звышдалёкі скорасны пералёт

Незадоўга да авіяцыйнага свята, у якім прынялі ўдзел і вядомыя «ТУ», быў зроблены звышдалёкі скорасны пералёт на пасажырскім самалёце «ТУ—114Д. Маршрут працягласцю 34,400 кіламетраў з трыма прамежнымі пасадкамі праходзіў праз сталіцы ўсіх 15 саюзных рэспублік СССР.

Самалёт знаходзіўся ў паветры 48 гадзін 30 хвілін, прайшоўшы свой шлях з сярэдняй хуткасцю 710 кіламетраў у гадзіну. Палёт праходзіў на вышыні 10—12 тысяч метраў. Пакрыта адлегласць, значна перавышаючая акружнасць зямнога шара па паралелі Масквы.

Беларускае мастацтва

Андрэй Ануфрыевіч Бембель

А. А. Бембель

Андрэй Бембель — народны мастак БССР, вядомы скульптар - манументаліст.

А. Бембель нарадзіўся ў 1905 годзе ў горадзе Вяліжы Смаленскай вобласці. Вучыўся ў вядомага скульптара - педагога, цяпер заслужанага дзеяча мастацтва БССР, прафесара М. А. Керзіна (спачатку ў родным горадзе, затым у Віцебскім мастацкім вучылішчы). Пасля заканчэння вучылішча А. Бембель паступіў у Ленінградскі мастацкі інстытут. Там ён вучыўся ў Р. Р. Баха, В. Л. Сіманава, У. У. Лішава і М. Г. Манізера.

Створаныя ім ужо ў 30-я гады работы — вялікі гарэльефны фрыз для залы кулуараў Дома Урада на гістарычную тэму і барэльеф для залы з'ездаў на тэму: «Будаўнікі сацыялізма», помнікі У. І. Леніна для Полацка і Слуцка і іншыя творы паказалі Бембеля як майстра - манументаліста з яркай творчай індывідуальнасцю. Дынамічнасць кампазіцыі, гераічны пафас і рэвалюцыйная рамантыка характэрны для большасці яго твораў.

У першыя гады Вялікай Айчыннай вайны А. Бембель знаходзіўся ў радах дзеючай Савецкай Арміі, а затым — у Штабе партызанскага руху ў Беларусі. У 1943 годзе ён стварыў партрэт праслаўленага сына беларускага народа — капітана Гастэла. Па змястоўнасці, арыгінальнасці вырашэння і майстэрства гэты твор з'яўляецца адным з лепшых у савецкай партрэтнай скульптуры.

Адам Міцкевіч 1954 г.

Пасля Вялікай Айчыннай вайны А. Бембель стварыў шэраг манументальных твораў: статую Д. І. Мендзялеева для Маскоўскага універсітэта імя М. В. Ламаносава, адзін з барэльефаў помніка - абеліска воінам Савецкай Арміі і партызанам, які ўстаноўлены ў Мінску, вялікую статую «Радзіма», якая ўпрыгожвае Беларускі павільён на Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы ў Маскве.

Свой багаты творчы вопыт А. Бембель перадае маладому пакаленню скульптараў, ён з'яўляецца кіраўніком старшых курсаў Беларускага тэатральна - мастацкага інстытута.

Беларуска. 1954 г.

А. АМІЛЬЯНОВІЧ

КАЛІНОЎШЧЫКІ

Падпалкоўнік Вайцехоўскі увайшоў у палатку і праз момант вярнуўся назад, нясучы ў руцэ нейкую паперу. Па яго загаду ўсе ўсталі на «смірна». Камандзір брыгады наблізіўся да кастра і ў бляску полымя моцным голасам пачаў чытаць:

— Штаб партызанскай брыгады імя Кастуся Каліноўскага, 1 мая 1944 года, загад № 12. Загадваю арганізаваць з мясцовага насельніцтва партызанскі атрад. Прысвоіць яму імя Кастуся Каліноўскага. Камандаванне атрадам даручаю: камандзір атрада — Аляксей Карпюк, камісар атрада — Кастусь Карповіч, начальнік штаба атрада — Дзімітр Карповіч. Загад падпісалі: Камандзір брыгады падпалкоўнік Вайцехоўскі, камісар брыгады Осіпаў і начальнік штаба брыгады Чудзінаў.

— А цяпер падрыхтавацца да прысягі, — загадаў падпалкоўнік Вайцехоўскі.

Трох навапрызначаных камандзіраў падышло да кастра, скінулі шапкі. Камандзір брыгады слова ў слова зачытаў кароткі тэкст партызанскай прысягі.

Бляск полымя асвятляў тры постаці. Ад старых, стагадовых дрэваў адбівалася рэха, паўтараючы словы — «смерць за смерць, кроў за кроў». Нейкай невыказнай сілай біла ад гэтай урачыстай, начной сцэны.

Карповіч вяртаўся ў Грыбаўцы, быццам на крылах. У галаве раілася ад дзесяткаў планаў і намераў.

Штаб новага атрада меў заданне за кароткі час падабраць адпаведных людзей, узброіць іх і пачаць баявыя дзеянні. Найбольшай цяжкасцю было тое, каб партызанскія сем'і ўсцерагчы ад помсты ворага. Трэба было вынайсці ўсякія «алібі», паспрабаваць усякіх камбінацый, каб акупант не мог аб нічым здагадацца.

У Скрабляках жылі два лясныя рабочыя — Рыгор Налівайка і Аляксандр Янкевіч. Ужо здаўна з'яўляліся яны партызанскімі сувязнымі. Карповіч запрапанаваў ім паступіць у партызанскі атрад. Супольна абмеркавалі спосаб іх адыходу ў атрад. І так, заўтра павінны нармальна з рабочымі выйсці пасля працы дамоў. На дарозе запыніць іх партызанскі патруль. Распытае пра дарогу і на вачах усіх забярэ іх з сабою — каб «паказвалі» дарогу. З увагі на тое, што рабочых будзе вельмі многа, удакладнілі, каб Янкевіч і Налівайка каля левых рук мелі абкручаныя шматкамі малыя пальцы.

Ноччу Карповіч скантактаваўся са штабам брыгады, перадаючы Карпюку спосабы, якімі павінен забраць Янкевіча і Налівайку ў атрад.

На другі дзень пад вечар некалькі партызан затрымалі рабочых і пачалі распытваць пра дарогу. Гаўвы Налівайка стаяў, быццам укопаны. Партызаны, ведаючы яго сувязі з немцамі, загадалі легчы яму на зямлю і ўшпарылі здаравенную порцыю бізуноў. Шпік, перапалоханы і пабіты, як сабака, прасіў дараваць жыццё. Партызаны паказаўшы на Янкевіча і Рыгора Налівайку, загадалі ім, каб вялі ляснымі сцежкамі ў абазначаным напрамку. У недалёкіх кустах Карпюк ўзрадавана сустрэў сяброў. Былі гэта першыя дабраахвотнікі атрада імя Кастуся Каліноўскага.

Штодзень у атрад прыбывалі новыя людзі. Шляхі, якія прывялі іх у атрад, былі розныя, і аб кожным з іх можна было б напісаць асобнае апавяданне.

У некалькіх кіламетрах ад Гарадка знаходзіцца вёска Дзернякова. Ужо ад 1943 г. з гэтай вёскі пайшло некалькі чалавек у партызанскія атрады. У Дзернякове існавала сетка сувязных.

У маі 1944 года Люба Трахімчук, Мікалай Тарасевіч і Аляксандр Храноўскі, с. Канстанціна атрымалі карты прымусовага выезду на работы ў Нямеччыну. Праз некалькі дзён ад'язджаў першы транспарт рабочай сілы.

Ад пэўнага часу актыўным сувязным у Дзернякове з'яўляўся Аляксей Яроцкі. Быў гэта яшчэ малады і спрытны хлопец. З Любай Трахімчук Аляксей быў знаёмы здаўна і звязвала іх глыбокае пачуццё дружбы. Калі Люба атрымала карту выезду на работу ў Нямеччыну, разам з Аляксеем пачалі раіцца, што рабіць? Прыйшлі да вываду, што адзіны ратунак ад выезду ў Нямеччыну — гэта пайсці ў партызанскі атрад. Навязанне кантакта з атрадам і ўладжанне ўсякіх «фармальнасцей» мела адбыцца праз Яроцкага.

Вечарам у Кастуся Трахімчука ў Дзернякове адбылася вечарынка. Аляксандр Трахімчук, Храноў-

(Працяг на стар. 7)

112.276 зл на Дом-Помнік К. КАЛІНОЎСКАМУ

Як паведамляе Грамадскі Камітэт пабудовы Дома - Помніка К. Каліноўскаму, на пабудову Дома - Помніка ўжо сабрана 112.276 зл. У мінулым тыдні камітэт аддаў да друку «цагелкі» па 2, 5, 10, 20 і 50 зл. У месяцы лістападзе яны паступяць у продаж.

Звяртаемся да нашых чытачоў і сімпатыкаў з просьбай дапамагчы Камітэту ў продажы «цагелак» на пабудову Дома-Помніка.

Заказы можна ўжо прысылаць у рэдакцыю «Ніва».

Пагутарым

Цэнная ініцыятыва

Штодзень у рэдакцыю прыходзіць шмат лістаў. Адны пішуць аб грамадскіх справах, другія — аб сваіх клопатах, іншыя прысылаюць гумар, сатыру, апавяданні...

Сёння пагаворым аб лісце Янкі Серсды з вёскі Новая Воля. Піша ён аб тым, як сяляне Новай Волі грамадскім чынам пабудавалі 1080 метраў бруку ў сваёй вёсцы. Арганізатарамі гэтага чыну былі старшыня грамадскай рады Уладыслаў Васько і дарожны майстар Балеслаў Акштэм.

Ініцыятыва вельмі каштоўная і добра было б, каб у кожнай вёсцы былі такія ініцыятары і такія сяляне, якія не чакаюць, каб ім будавалі ці рамантавалі дарогі ўлады, а робяць самі.

Арганізатары і ўсе сяляне вёскі Новая Воля заслугоўваюць слушнай пахвалы.

Дарагія чытачы, бярыце прыклад з сялян вёскі Новая Воля.

Ліст у рэдакцыю

Л. Н. Талстой перапісваўся з сялянамі з Кленік

17 кастрычніка 1958 г. у школу ў Кленіках (пав. Гайнаўка) прышло пісьмо з СССР. Гэтае пісьмо пісаў Павел Паўлавіч Цімафееў з Педагагічнага Інстытута ў Мінску. Яно прынесла вельмі цікавую вестку. Павел Паўлавіч Цімафееў піша, што ў 1909 г. грамадзяне Кленік вялі перапіску з вялікім рускім пісьменнікам Л. Н. Талстым. Аказваецца, Л. Н. Талстой атрымаў з Кленік пісьмо. У гэтым пісьме была просьба. Яна датычыла прысылкі ўласных кніг Талстога. Л. Н. Талстой выслаў цэлую бібліятэку, дзе былі і яго кнігі. Ён атрымаў яшчэ пацвярджэнне прысылкі бібліятэкі.

А цяпер у Мінску пішуць працу аб гэтым пісьменніку. Ім там патрэбны такія весткі:

1. Ці ў Кленіках хтонебудзь ведае пра падарунак Талстога?

2. Ці ёсць якая - небудзь кніжка з гэтага падарунка?

3. Ці ёсць цяпер у Кленіках бібліятэка?

Даследаваннем гэтай справы ўжо заняўся я. Ужо я здабыў некалькі фактаў. Аднак іх яшчэ мала.

У 1909 г. у Кленіках была бібліятэка. Яе заклажыў Яўгені Хлябцэвіч. Невядома, адкуль ён узяў гэтыя кніжкі. Бібліятэка гэтая была бясплатная, ёю маглі ўсе карыстацца. У час першай сусветнай вайны кніжкі разабралі людзі (больш усяго праязджаючыя). Людзей, якія былі больш звязаны з гэтай бібліятэкай, у Кленіках няма. Яшчэ вядома, што бібліятэка мела імя Паўленкава. Больш вестак няма. Таму звяртаюся да чытачоў «Нівы» з просьбай. Хто знае што-небудзь аб гэтай бібліятэцы, няхай з свае ласкі напіша да мяне на адрас:

Аляксандар Закройшчык, Кленікі, Гайнаўскі павет. Пачатковая школа.

Першая ініцыятыва ў ваяводстве

Павятовае Праўленне Саюза сялянскай моладзі ў Гайнаўцы арганізавала для дзяўчат завочны курс перавырабу фруктаў і гародніны, на які запісалася 50 дзяўчат. Яны атрымоўваюць адпаведныя матэрыялы, з якіх вучацца, а потым практычна робяць розныя марынады і апісваюць вынікі сваёй працы.

Час-ад-часу адбываюцца лекцыі, семінары і паказ прывезеных курсантамі марынадаў.

Курс у Гайнаўцы карыстаецца надзвычайным поспехам. ССМ у Гайнаўцы пастанавіў сарганізаваць падобныя курсы ў Кляшчэлях і Нарве.

А ці не добра было б арганізаваць іх у іншых паветах? (аа)

Грамадскім чынам будуюць мост

Грамадзяне вёскі Зарачаны грамадскім чынам закупілі матэрыял на пабудову моста і пабудавалі мост на рацэ Супрасль па дарозе Зарачаны — Гарадок.

Не трэба цяпер аб'язджаць навокал да Гарадка. Дзеці ходзяць праз мост у школу, сяляне возяць малако, едуць у Грамадскую раду і г. д. Ініцыятыву пабудовы моста праявіў радны Грамадскай рады нарадовай у Гарадку, солтыс вёскі Зарачаны Юльян Мурашкоўскі.

в. ш.

ПРЫМАЮЦЦА

маладыя таленты

з прыгожым голасам і добрым слыхам

у эстрадны калектыў.

Заяўкі складаць у Гарадскі Аддзел БГ-КТ у Беластоку, вул. М. Кюры - Складоўскай 7, пакой 11, тэл. 35-11 у.11

Гарадскі Аддзел БГ-КТ у Беластоку

ЗАПРАШАЕ

на агляды савецкіх фільмаў

Запрашэнні на бясплатныя сеансы можна атрымаць у Аддзеле БГ-КТ, Беласток, вул. М. Кюры - Складоўскай 7, пакой 11, тэл. 35-11 унутр. 11.

Урок роднай мовы

Ёсць школы, дзе настаўнікі вельмі лёгкадумна адносяцца да ўрока беларускай мовы. А дзецям таго і трэба. Ім абы як найменш урокаў. Але ёсць школы, дзе беларуская мова стаіць на адным узроўні з іншымі прадметамі. Часам ёй адводзіцца нават больш увагі.

Вось, напрыклад, школа ў Навасадах, Гайнаўскі павет. Увесь настаўніцкі калектыў дбае, каб дзеці вывучалі родную мову. А, мусіць, найлепш з усіх настаўніца Тамара Бусняк, якая выкладае родную мову. Яна вельмі цікава вядзе ўрокі, заахвочвае дзяцей і падказвае, якую літаратуру чытаць.

Большасць дзяцей добра авалодала беларускай моваю. Яны добра чытаюць і добра пішуць. У школе ў Навасадах няма праблемы, што нехта не хоча вывучаць беларускай мовы.

На здымку: настаўніца Тамара Бусняк на ўроку беларускай мовы ў IV кл.

Тэкст і фота — аа.

Беластоцкая бульба заграніцай

Беласточчына ў нашай краіне, мабыць, найбольш славутая вырошчваннем і экспартам бульбы. Беластоцкую бульбу купляе з ахвотай большасць заходнеэўрапейскіх краін. Восенню гэтага года толькі адны ПГР-ы Беласточчыны прададуць 1.350 тон бульбы Францыі, Швейцарыі, ФРГ, Галандыі і іншым краінам. Шмат бульбы і ад сялян аднаасобнікаў Беласточчыны таксама ідзе на экспарт. Дзякуючы гэтаму карыснаму экспарту, Беласточчына штогод атрымлівае шмат каштоўных дэвізаў. (вб)

АДКРЫТА

Бібліятэка Гарадскога Аддзела БГ-КТ у Беластоку, вул. Кюры-Складоўскай 7, пакой 11 (будынак Звёнскаў Зав.). штодзень ад 8-10 гадз. і ў кожны панядзелак дадаткова ад 16-19 гадз.

Вялікі выбар мастацкай і навукова - папулярнай літаратуры.

Крытыка дапамагла

У 41 нумары «Нівы» мы пісалі аб дрэннай працы пісьманосца з пошты Кленікі.

Я. Беразавец паведамляе нас, што пісьманосец, якога мы скрытыкавалі стаў больш рэгулярна наведваць вёску Лапухоўка. (мб)

скі і Тарасевіч паклікалі Яроцкага на панадворак. Прасілі яго каб дапамог ім пайсці ў партызанскі атрад, бо не хочуць ехаць на работы ў Нямеччыну. Пасля доўгай размовы абмеркавалі план дзейнасці. Трахімчук, Храноўскі і Тарасевіч павінны былі падрыхтаваць схаваную зброю і цэлае вайсковае абсталяванне, а Яроцкі на другі дзень павінен быў пайсці ў лес і навязаць кантакт з партызанскім атрадам, які ўвечары прыйшоў бы ў вёску і ўсіх жадаючых узяў бы ў лес. Мела гэта быць свайго роду інсцэніроўка прымусовага захопу партызанамі моладзі, якая павінна была ехаць працаваць у Нямеччыну.

На другі дзень была якраз нядзеля. Яроцкі ўстаў на досвітку і пайшоў да Валіл, дзе меў знаёмага сувязнага Васіля Курцэвіча. Прыбыўшы да яго, Яроцкі расказаў усю справу і прасіў дапамогі ў наладжанні кантакту з партызанскім атрадам. Курцэвіч купіў два білеты да Страшава, неўзабаве прыбыў цягнік. Селі ў вагон і праз некалькі мінут язды былі на месцы. Вышаўшы на перон, накіраваліся ў ліпніцкі лес.

Прайшлі некалькі кіламетраў. Курцэвіч прыпыніўся і 3 разы ціха свіснуў. Не прайшло і пяці хвілін, калі расхілілася галлё кустоў і насупраць іх выйшаў Аляксей Карпюк, з якім Курцэвіч утрымліваў сталую сувязь.

Яроцкі яшчэ раз паўтарыў усю справу і папрасіў дапамогі. Пачуўшы гэта, Карпюк папрасіў пачакаць, а сам знік за кустамі. Вярнуўшыся, сказаў ісці за ім. Нечакана паміж кустоў паказалася невялікая палянка і на ёй тры палаткі, касцёр і некалькі дзясяткаў партызан. На гэтай палянцы знаходзіўся штаб брыгады імя Кастуся Каліноўскага і ўзброеная ахова. Сустрэлі тут і Дзімітра Карповіча, а таксама першых партызан новага атрада — Аляксандра Янкевіча і Рыгора Налівайку.

Падпалкоўнік Вайцехоўскі выклікаў Яроцкага на размову. Уважліва заслухаўшы справу Дзерняква, прабаваў пераканаць яго, каб не браў Любы ў атрад. Распытаў таксама і пра іншых хлопцаў з вёскі, якія б маглі папоўніць партызанскі атрад. Яроцкі ўспомніў пра братоў Сарачынскіх, прадставіў іх кандыдатуры, абяцаючы завербаваць у атрад.

Было пастаноўлена, што ў гэты ж вечар, калі ў Дзерняковe будзе адбывацца вечарынка для тых, што маюць ехаць у Нямеччыну, прыдзе Карпюк і вядомых дабраахвотнікаў забярэ ў атрад. Яроцкі і Курцэвіч, развітаўшыся з прысутнымі, на адвячорку вярнуліся дамоў.

Яроцкі паведаміў Любе і іншым пра размову ў штабе і сказаў, каб знеслі ў адно месца зброю і вайсковае абсталяванне. З братамі Сарачынскімі Аляксей таксама хутка дайшоў да паразумення. Усе з нецярплівасцю чакалі вечарынкі.

Змяркалася. Пад недалёкі куст дзернякоўскія дабраахвотнікі назносілі дзесяць вінтовак і каля тысячы штук амуніцыі. Адзін з хлопцаў застаўся пільнаваць усё гэта, а рэшта пайшла на вечарынку. Не хацелася ім ані танцаваць, ані выпіць. Што пэўны час хтось выходзіў на панадворак і пільна ўглядаўся ў цёмную сцяну лесу. Цягнуліся гадзіны.

У той час з палянкі ў ліпніцкім лесе выходзілі на заданне два партызанскія патрулі. Адзін патруль пад камандаваннем начальніка штаба пайшоў убок Грыбаўцоў. Другі патруль пад камандаваннем Аляксея Карпюка, ў склад якога ўваходзіла двое парашутыстаў з аховы штаба брыгады — Дзотава і Абодава — накіраваўся да Дзернякова.

Набліжалася поўнач. Пры схаванай пад кустом зброі стаяў якраз Яроцкі. Прыгледзеўшыся, заўважыў, што ад чорнай сцяны лесу да вёскі ідзе трое. Вышаў ім на спатканне. Быў гэта Карпюк з парашутыстамі. Ціха прывіталіся. Час быў дзейнічаць.

(Працяг будзе)

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok, M. C. Skłodowskiej 7. tel. 54-14.

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41. red. naczelny i sekretariat 25 89.

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14.40 zł., rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć, na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20,30 zł. i rocznie — 40,60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA". Warszawa. Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16

Nkł. 5.000 Błk. E-3

З чаго смяюцца ў Савецкім Саюзе

Паміж былымі

— У іх на Украіне горы вугалю, мяса, нафты, хлеба, сала, а нас называюць буржуямі...

Пытанне і адказ

Тата, хто завецца п'яным? —
Спытаўся хлопчык нечакана
— Ну і даў-жа ты задачу
Добра — зараз растлумачу.
Бачыш, вунь два хлапчукі
Рыбу вудзяць ля ракі?
Калі ж п'яны хто, дык
значыць
Чатырох ён будзе бачыць.
—Тата,—дзівіцца тут сын —
Дык жа хлопчык там адзін.

А. ЦЫРКУНОЎ

Пісьменнік—дачнік

— Чым ты вядомы, — я
пытаю?
— Машыну, дом уласны маю.
Уласную яшчэ я маю дачу...
— Таленавіты ты, як бачу, —
Усё ты маеш, ягамосць,
А голас уласны ў цябе ёсць?

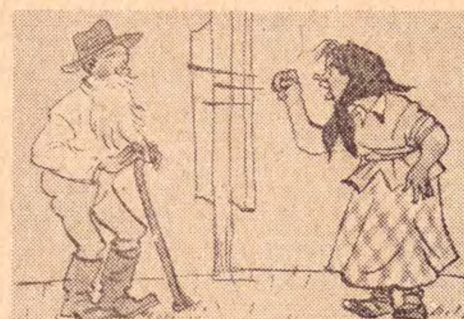
АЛЕКСА ЮШЧАНКА

Самае дужае

Жартоўная байка

«Ну хто ёсць у свеце дужэй ад мяне! —
Жалеза хвалілася. — Так, альбо не!»
«Я значна дужэйшы!» — агонь заявіў,
І ўмомант метал той расплаўлены быў.
«Заўсёды я ў свеце дужэйшай была!»
Сказала вада і агонь заліла.
«Не! — крыкнуў мароз, — я дужэйшы заўжды!»
І тут жа ільдзіну зрабіў ён з вады.
«А я ўсё ж дужэйшы, чым люты мароз!» —
Сказаў чалавек і ільдзіну занёс
У склеп дзе захоўваў старое віно.
«Не, ты не дужэйшы,» — сказала яно
І быў чалавек той паваленны зног,
Сп'янеў ад віна і падняцца не мог.
«А ўсё ж я дужэйшы!» — сказаў ціха соч, —
Заснуў чалавек і захроп нават ён.
«А-а, п'яніца, спіш, прысмактаўся к віну!» —
Ускочыў нябога, бо тут не да сну,
Калі над табой твая жонка крычыць.
Дужэйшы ад жонкі ну хто ж можа быць!

Пераклаў з рускай мовы УЛ. КОРБАН

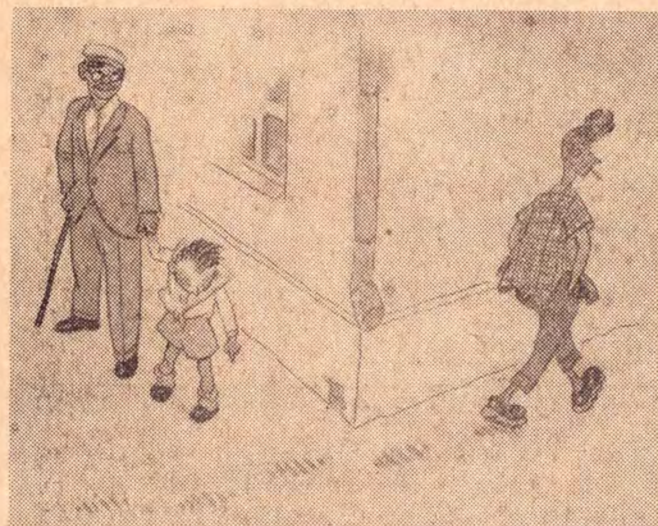

Без слой

— *Глядзі, які дзіўны трактар прайшоў!*

Малюнак А. Волкава

кам ён не паляўнічы, не рыбалоў і не балельшчык.

У абутковай майстэрні

— *Дробны рамонт робім у прысутнасці заказчыка Вы згодны?*
— *Згодзен*
— *Тады давайце ваш пашпарт на прапіску.*

Здараецца і так

— *Самі рэгіструецеся ці нябожчыка запісваеце?*

— *На нашых варотах не б'юць, а варатар падае!*
— *Я і сам здзіўляюся — ён жа менш за ўсіх выпіў.*